

Recept för framgångsrik samverkan - vad säger forskningen?

Magnus Ljung/Eva Hagström
SLU i Skara/Ekologiska lantbrukarna
2013-04-18

Inget nytt under solen...

pdf/6410.pdf

TIPS & FAKTA – EKO

ATT VÄXA GENOM SAMVERKAN

Genom samverkan mellan t ex en mjölkgård och en växtodlingsgård blir bägge parter vinnare. Växtgården kan få en vettigare växtföljd med inkomst från vallgrödorna och mjölkgården får tillräcklig foderareal.

Samverkan mellan djurgårdar och växtodlingsgårdar ger bägge möjlighet utveckla företaget genom att satsa på ekologisk produktion. Vid omläggning till ekologisk mjölkproduktion behövs i de flesta fall mer areal för att få tillräckligt med foder till djuren. En ekologisk växtodlingsgård behöver vall i sin växtföljd. Om gårdarna samverkar finns möjligheten för båda att få en bättre fungerande och mer lönsam produktion.

Förutom rent ekonomisk vinst möjliggör samverkan många andra fördelar, t ex möjlighet att prioritera sin arbetstid, kvalitativa produktionsfördelar, social gemenskap m m.

Fler samverkansområden kan vara kviguppfoäning – legouppdrag eller återköp, gemensamt ägda maskiner och organiserad maskinsamverkan där man utför maskintjänster åt varandra enligt en överenskommelse.

På en mjölkgård som står inför en omläggning eller ökning av mjölkbesättningen skall man inte tveka att fråga ekologiska eller konventionella växtodlare i närheten om de har intresse av att samverka.

– Med en bra samverkan skapar man bättre lönsamhet för alla. Många har faktiskt gått och funderat i samma banor själva och blir bara glada att någon tar initiativet, säger Carl-Erik Ehrenkrona, Hulterstad egendom i södra Östergötland. Han startade upp samverkan med två då konventionellt odlade grannar 1999 när mjölkproduktionen på Hulterstad utökades och lades om till ekologisk.

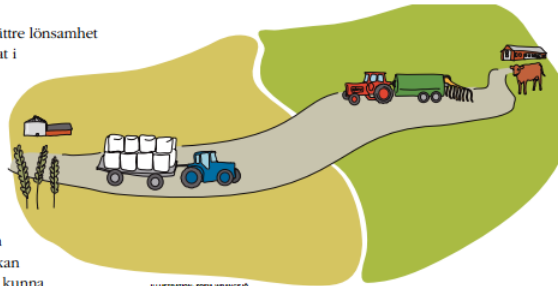
För mjölkgården är den viktigaste delen i den ekonomiska kalkylen att samverkan kan vara avgörande för att en omläggning skall kunna

genomföras. Möjligheten att få merpriset på ekomjolk som idag ligger på 1,30 kr extra kan ge ett positivt netto på 4–7 000 kr per ko och år.

På växtodlingsgården är det till vall/gröngödslingsarealen oftast bara knutet kostnader om vallen brukas ner som gröngödsling.

– Med samverkan med en ekologisk mjölkgård kan kalkylen förbättras avsevärt. Enbart värdet av växtnäringen i gödseln och minskade kostnader för putsning av gröngödsling, kan förbättra växtodlingsgårdens lönsamhet med mer än 1000 kr per ha vall, säger Jon Orvendal på Lantmännen Växtråd.

Om växtodlingsgården låter mjölkgården skörda första-skörden och sedan får tillbaka 25 ton flytgödsel/ha att placera på annan plats i växtföljden, och andraskörden putsas ner som vanligt innan brytandet av vallen, förbättras ekonomin. På andra sidan bladet finns en kalkyl för värdet på växtnäringen i vallen respektive gödseln. •

SÅ HÄR GÖR VI...

DANIEL WILSSON

Tidavads Ekolantbruk AB, Mariestad
Mjölkproduktion 190 kor

– Vi började vår samverkan med två växtodlingsgårdar när vi skulle bygga ut vår ekologiska mjölkproduktion till 190 mjölkkor. Vi ville säkerställa foderförsörjningen även om tillgången skulle minska på öppna marknaden.

Totalt 80 ha vall ingår i samarbetet. Växtodlingsgårdarna står för transport av gödseln och mjölkgården för skörd och transport av grönmassan. Första vallåret räknar man med att skörda tre vallskördar. Andra året en eller två beroende av hur tidigt växtodlingsgården vill bryta vallen.

– Vi ser det här samarbetet som långsiktigt. Det är mycket viktigt att vi kan lita på att vi kan skörda det här grovfodret och för växtodlarna är det lika viktigt att veta att vi köper vallen, säger Daniel Wilsson.

...och allt mer stöd för att samverka är rätt väg att gå

forskning.se

Den nationella
forskningsportalen

Sök nyheter, projekt, organisationer...

NYHETER & FAKTA | FORSKNING & UTVECKLING | FÖR DIG I SKOLAN

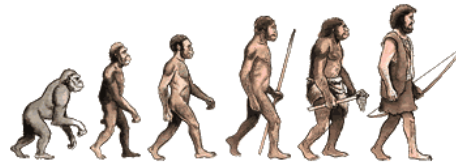
Nyheter | Teman | Forskarporträtt | Filmer | Temabloggar | Redaktionsbloggen | Länkar

Samarbete nyckeln till framgång

Idén om att människans evolution även omfattar hennes mentala förmågor och moral lanserades redan av Charles Darwin.

Det skedde i hans andra stora bok om evolutionsteori "Människans härkomst" ("The Descent of

Man"), som han publicerade 1871, mer än ett decennium efter sin bok om arternas uppkomst. I boken börjar han med att beskriva våra fysiska likheter med andra djur, något som väl få har något att invända mot än i dag. Sedan går han vidare och tillämpar samma resonemang på våra mentala förmågor, som medkännande och moral. Han framhåller att att förmågan till att visa kärlek och sympati är de starkaste instinkterna för vår överlevnad. Sociala instinkter hos djur har blivit moral hos människan.

Människans utveckling

Primatforskaren Frans de Waal kommenterar detta i filmen och ger Darwin rätt. Många grundläggande "människliga" beteenden som empati och avundsjuka finns också i varierande grad hos apor, människoapor och andra djur.

Darwin berättar i sin bok om mötet med en djurskötare som räddats av en liten babian undan angreppet från en stor babian som attackerat honom. I en nyutkommen artikel beskriver Frans de Waal hur kapuchinapor reagerar ilsket på ojämlikhet, dvs. att en artfrände får bättre belöning än de själva vid parvisa tester. Samma beteende finns rapporterat redan från par av pratande papegojor i liknande situationer.

Frans de Waal beskriver också hur en schimpanshona undviker att ta emot allt för mycket godis för egen del i åsyn av andra artfränder, utan istället artikulerar för att också de ska

EVOLUTION

- ▶ Om filmen Jordens snällaste apa
- ▶ Bilder från inspelningen av filmen
- ▶ Extramaterial från filmen
- ▶ Lärarhandledning film
- ▶ **Samarbete nyckeln till framgång**
- ▶ Länkar om Darwin och evolutionen
- ▶ Darwinåret 2009
- ▶ Blogg om Evolution

MEST LÄSTA TEMAN

Evolution **Kärnkraft** Förnybar energi
Fetma Kloning Nya biologin Se hjärnan
Stamceller Demokrati Ozon

Teman A-Ö

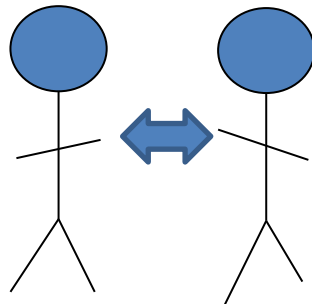
Samverkan krävs på olika nivåer

I landskapet/kring naturresurser

Framgångsrecepten för samverkan skiljer sig åt beroende på vilket sammanhang vi talar om.

MEN i grunden är vi alla människor – så det finns några principer som är återkommande!

Mellan företagare

I projekt eller nätverk

Exempel på samverkansprojekt

I ett pågående forsknings- och utvärderingsprojekt studerar vi erfarenheterna av tjugo samverkansprojekt för att nå miljömål, involverande lantbrukare

1. Vattenrådsdialogmetoden (Kalmar län)
2. Levande eklandskap i Östergötland
3. Restaurering av betes- och slåtterängar i Vännäs
4. Roslagshagar – naturbeteskött
5. Framtidsplanen – energigården (AgroVäst)

Samverkan som styrmedel

- Resultateffektivitet (måluppfyllelse)
- Samla resurser för handlingskraft
- Vidga perspektiv – se nya möjligheter
- Relationsbygge – kapacitet för framtiden
- ”Demokratisk fostran”
- Lärande
- Beslutseffektivitet (utveckling och förankring)

En biobaserad ekonomi - den gröna cellens centrala roll...

Food
(Livsmedel)

Fuel
(Bränsle)

4F

Feed
(Foder)

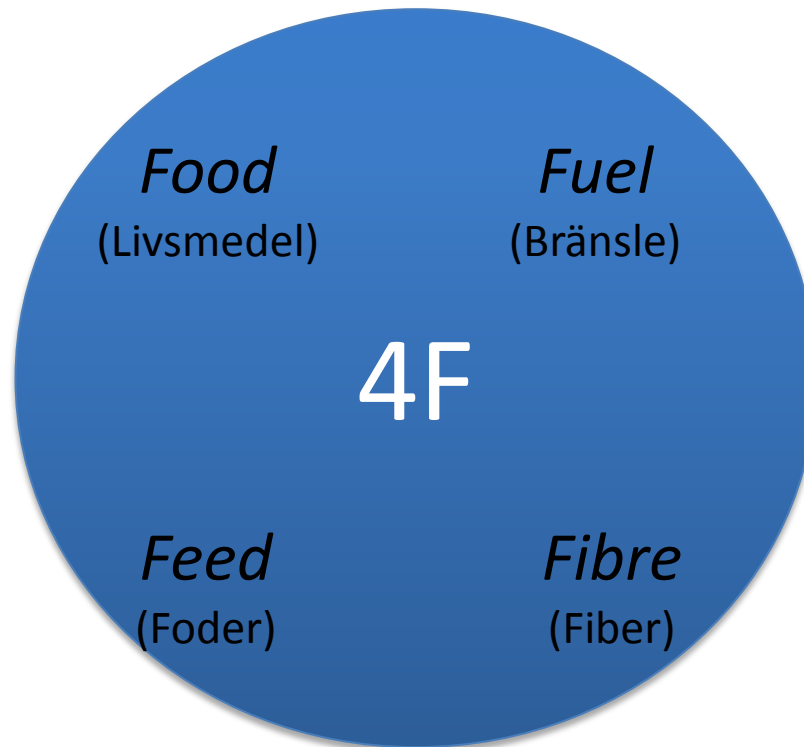
Fibre
(Fiber)

En biobaserad ekonomi

Å ena sidan....

En begränsad yta ger markanvändningskonflikter

Målkonflikter rörande olika samhälls- och miljömål

Å andra sidan....

Gröna innovationer och stark tillväxtpotential

Hållbar utveckling i praktiken = vår förmåga att hantera denna situation

Slutsats om framtiden...

- För att hantera de stora utmaningar vi står inför i samhället....
- För att ta tillvara de potentialer som ligger i en biobaserad ekonomi....
- För att kunna fungera som en pådrivande kraft i samhället....

*Krävs samverkan
mellan aktörer,
inte minst mellan
markägare på
lokal nivå!*

B2B

Ekologiska lantbrukarna har tagit ett spännande initiativ

stora framtidsfrågor med!

+ Vad vill du samarbeta kring?

Så här fungerar det !

Börja här

Dr Ljung ger råd

"Ömsidig respekt är viktig"
Pauliina Jonsson är expert på samverkansfrågor.

Hur vet jag om det är rätt?

Hur tar jag första steget?

Hon tycker att jag har för bråttom

Han vill inte prata om det

Länsstyrelserna försöker dra sitt strå till stacken...

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lättläst | Suomeksi | English
Webbkarta | Lyssna

Sök

Innehåll A till Ö

Startsida | Djur & natur | Miljö & klimat | Lantbruk & landsbygd | Näringsliv & föreningar | Människa & samhälle | Samhällsplanering & kulturmiljö | **Om Länsstyrelsen**

Startsida > Om Länsstyrelsen > Vårt uppdrag > Projekt och nätverk > Projekt Samverkan

[Skriv ut](#) [+ Dela informationen](#)

Projekt Samverkan

Djurhållare, markägare, landsbygdsboende och myndigheter mot gemensamma mål.

Restaurering av betesmark Foto:Lars Johansson

Tillsammans går det att göra skillnad. Det är devisen för projekt Samverkan där olika kategorier av människor på landsbygden gått samman i olika mindre projektgrupper.

Alla kan vara delaktiga

Tanken är att alla med konstruktiva idéer ska kunna vara delaktiga i projektgruppen. Till exempel djurhållare, markägare, landsbygdsboende, föreningar, intresseorganisationer och olika myndigheter.

Hittills har grupperna haft som mål att restaurera naturbetesmark. Lars Johansson, rådgivare på Länsstyrelsens landsbygdsenhet och Bernt

Kontakta oss

Lars Johansson
[010-2245361](tel:010-2245361)

Landsbygdsenheten
landsbygd.vastragotaland@lansstyrelsen.se
[010-224 40 00](tel:010-2244000)

Skicka meddelande

Projekt Samverkan - årets Ullbagge

Finansiärer

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Varför samverka?

- Ta till vara och organisera befintliga resurser
- Minskad arbetsbörda, inkl underlag för arbetskraft
- Ekonomisk nytta
- Att effektivare kunna nå dina mål

- Vidga perspektiv – se nya möjligheter
- Bygga ditt ”sociala kapital”
- Lärande för handlingskraft
- Stöd i beslutsfattandet

Varför *inte* samverka?

- Det saknas en s k samverkanspotential
 - antal parter
 - genuin informationsbrist
 - respekt och förtroende
 - ärlig avsikt/dold agenda
 - långsiktighet
 - ekonomisk situation
 - värdegemenskap
- Ojämlighet i makt och resurser – typ av beroendeförhållande
- Otydlig egen nytta
- Kommunikations-svårigheter
- Dålig personkemi

Kommunikativa förutsättningar

- Man kan inte samverka på egen hand... det krävs en vilja, en förmåga och en ärlig avsikt hos alla parter
- I forskningen så lyfts grundläggande mellanmännsliga kompetenser fram, bl a:
 - Nyfikenhet och vilja att lära/utvecklas
 - Förmåga att göra sig förstådd och att lyssna
 - Öppenhet

Slutsatser från forskningen

- Vad har varit (och är) vanligast?
 - När samarbete förekommit har det skett mellan företag med liknade driftinriktningar, ofta i en enklare form av maskinsamverkan: *”Om jag lånar din slåttermaskin så får du låna min exakthack vid ensilageskörd”*
 - Maskintjänsterna kvittas mot varandra och avtal skrivs sällan
 - Möjliggör flexibilitet, men skapar osäkerhet och leder ofta till alltför kort planeringshorisont
 - Nästa steg är ofta ett gemensamt driftsbolag för maskinerna - ett bolag som förutsätter ett avtal

Slutsatser från forskningen

- Vad har varit (och är) vanligast?
 - När samarbete förekommit har det skett mellan företag med liknade driftinriktningar, ofta i en enklare form av maskinsamverkan: *”Om jag lånar din slåttermaskin så får du låna min exakthack vid ensilageskörd”*
 - Maskintjänsterna kvittas mot varandra och avtal skrivs sällan
 - Möjliggör flexibilitet, men skapar osäkerhet och leder ofta till alltför kort planeringshorisont
 - Nästa steg är ofta ett gemensamt driftsbolag för maskinerna - ett bolag som förutsätter ett avtal

Samarbetsvinster för företagen

- Växtodlingsföretag och mjölkföretag
 - Samarbetsavtal av central betydelse för att minska risk
 - Förbättrad växtföljd kan utgöra 50% av vinsten för ett växtodlingsföretag. Resterande är ffa kopplat till riskreducering.
 - Mjölkföretaget vinner också på förbättrad växtföljd och diversifiering (egen foderråvara), men inte lika mycket.
 - Nyttovinsten kan uppgå till minst 400 kr/ha.
 - MEN – en anpassad maskinpark och arbetsorganisation visar sig generera än mer vinst för företagen.
 - Företagen måste inte vara i samma storlek för att samarbetet ska ge mest nytta – viktigast är att man kompletterar varandra

Samarbetsvinster forts.

- **Mellan växtodlingsföretag**

- Stordriftsfördelar motiverar samverkan – att optimera nyttjandet av en maskinpark (ffa överkapacitet)
- Ju mindre växtodlingsgårdarna är, desto större relativ vinst av maskinsamverkan har de
- Långsiktigt tänkande av central betydelse, inte minst då det ofta handlar om att sälja av vissa maskiner, etc.
- Finns exempel på samarbeten i Skåne där nyttovinsten vad gäller maskinkostnader uppgår till 800 kr/ha.
- Andra studier anger vinster på mellan 25 – 200 kr/ha, om överkapaciteten inte är så stor när man startar.

Att tänka på...

- Prissättning
- Kunskapsunderlag (markkartering, gödselanalyser, etc.)
- Samarbetsavtal, inkl tydlighet kring avslut
- Långsiktighet
- Ansvarsfördelning
- Logistik och läglighet
- Respekt och tolerans för olikhet
- Kunskap om varandra och respektive planer
- Kommunikation och öppenhet (krävs ofta viss formalisering)
- Umgås kring ett kunskapssökande
- Uppföljning varje år

Konkreta frågeställningar

- Vad betalar man för bete eller hur byter man? Håller markägaren med stängsel och jag med djur? Vad är det värt att marken blir betad och vise versa att man får bete till djuren?
- I samarbete; vad brukar gå fel?
- Småskalig förädling, gemensam lokal? Skall en äga lokalen och den andra låna eller båda eller fler äga?

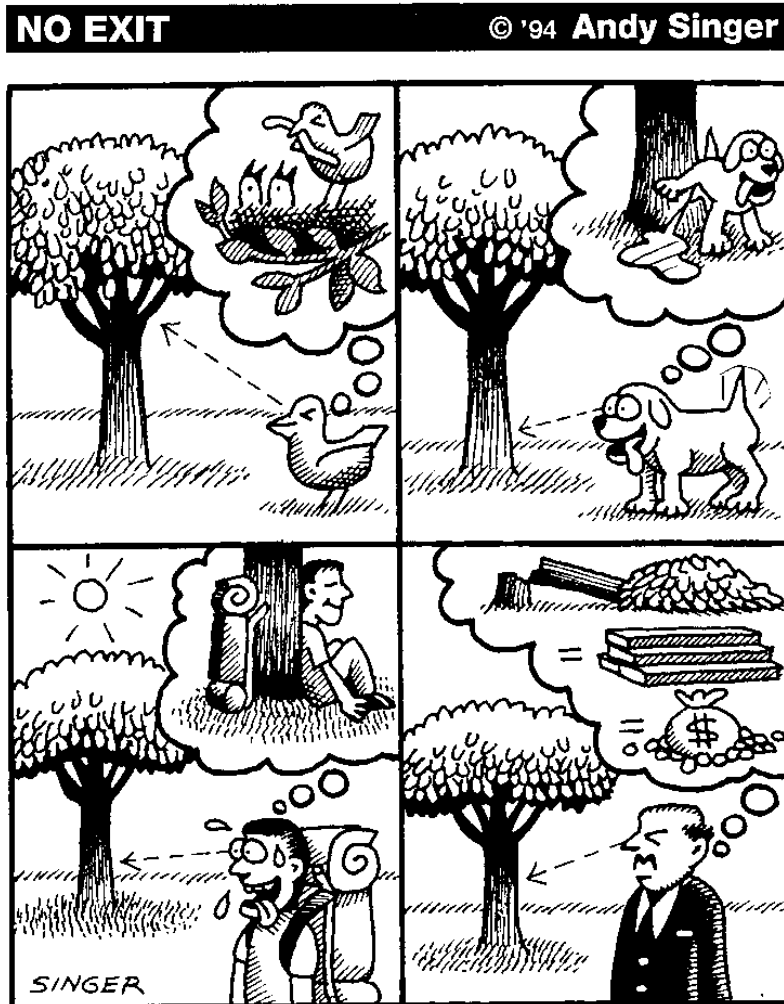
Två typer av missförstånd

Vi säger samma sak,
men menar olika saker...

Vi säger olika saker,
men menar samma sak...

Att se andra som ett problem eller som en möjlighet...

Lärande och kommunikation i fokus

Målsättning:
Ökad lönsamhet och trivsel

